

**CSÁK CSILLA & NAGY ZOLTÁN
OLAJOS ISTVÁN & OROSZ GÁBOR
SZABÓ ÁGNES & SZILÁGYI JÁNOS EDE
TÖRÖK GÉZA**

Agrárjog
A magyar agrárjog fejlődése az EU
keretei között

**NOVOTNI ALAPÍTVÁNY
Miskolc
2010**

Szerkesztette:

Dr. Csák Csilla

Technikai szerkesztő:

Dr. Szilágyi János Ede

A kötet tanulmányainak írói:

Dr. Csák Csilla, PhD	tanszékvezető egyetemi docens (ME) II/2., IV/1-4., VIII., XII.
Dr. Nagy Zoltán, PhD	egyetemi docens (ME) XI.
Dr. Olajos István, PhD	egyetemi docens (ME) II/1.,3., IV/5.,6.1.,6.2.2.,6.2.3., V/2.,3.,4.2., VI-VII., X/2., XIII/1.,3.,6., XIV.
Dr. Orosz Gábor	egyetemi adjunktus (ME) V/4.1.
Dr. Szabó Ágnes	FVM XV/1.
Dr. Szilágyi János Ede, PhD	egyetemi tanársegéd (ME) I., III., V/1.,5-6., IX., X/3., XIII/2.,4-5., XV/2.
Dr. Török Géza	c. egyetemi docens (ME) IV/6.2.1., X/1.

Lektorálta:

Dr. habil. Prugberger Tamás, DSc

Professor Emeritus

Kézirat lezárva:

2010. február 28.

© Csák Csilla, Nagy Zoltán, Olajos István, Orosz Gábor, Szabó Ágnes, Szilágyi János Ede, Török Géza, 2010

Kiadó:

„Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért”

3. *Francia jog* – a tevékenység önállósága szerint kereskedelmi vagy polgári jogi társaság. A mezőgazdasági őstermelést is tartalmazó tevékenység a vállalat formájától függetlenül polgári jogi társaság.

A francia önálló vállalatelmélet elkülöníti a haszonszerzésre irányuló magánvállalatokat, és a közhatalom érdekeit kiszolgáló, a közigazgatás eszközeivel irányított ún. közérdeket szolgáló vállalatok. A harmadik vállalati típus a piactudomány keretei között működő, ún. szociális gazdaság, ahol a társaságok célja nem a haszonszerzés, hanem tagjait, vagy meghatározott gazdasági csoport érdekeinek az előmozdítása. A vállalat szociális jellege céljaiban, a szervezési elvekben és a vállalat gazdasági szervezési rendszerében jelentkezik.

Az elhatárolási szempontok: a demokratikus vezetés, a haszonszerzési cél hiánya, a vállalt létrehozásának önkéntessége, a közhatalomtól való függetlenség.

Az eddigieket összefoglalva:

1. Kereskedelmi társaság – más által termelt termék megvásárlása, feldolgozása és haszonnal történő továbbadása, amelyeknél a gazdasági cél a társaság terjeszkedése és a részvényesek haszonszerzése

2. Polgári jogi társaság – célja a saját gazdaságban termelő egyéni vállalkozás elősegítése, illetve funkcióinak ideiglenes átvétele.

A vállalatelmélet szerint a kereskedelmi társaságok a magánvállalatok, míg a polgári jogi társaságok a szociális gazdaság vállalatai közé sorolhatóak.³³⁹

---

³³⁹ Lásd: SÜVEGES: Üzemformák. 55-67. p.

VII. fejezet A termelő jellegű kisüzemek szabályozása a magyar jogban

1. Családi gazdaság

1. 1. A családi gazdaság fogalma

Családi gazdaság: legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld (ideértve a mező-, erdőgazdasági művelés alatt álló belterületi földet is) tulajdonával, illetőleg haszonbérletével, használatával rendelkező gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak (épület, építmény, mezőgazdasági berendezés, felszerelés, gép, állatállomány, készlet stb.) hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma.³⁴⁰

A fogalom csak birtokmaximumot jelöl, amely azonban a Tft.-ben személyenként megadott birtokmaximumot egy család használatában álló összes földre korlátozza, azzal, hogy nem csak a tulajdonjog, hanem bármilyen használati jogcímen a család kezelésében álló földet beleszámítja a birtokmaximumba. A családi gazdaság meghatározásának másik összetevője a tanya fogalmával mutat rokonságot, azzal hogy a gazdaságba beveszi a föld megműveléséhez szükséges ingó, és ingatlan vagyontárgyak összességét, így képezve egy vagyonszösszességet.

A családi gazdaság magyar fogalmához szorosan hozzátartozik a családi gazdálkodó fogalma. A gazdálkodó a családi gazdaság motorja, és a családi gazdálkodóval kapcsolatos előírások tartalmazzák a nyugat-európai mezőgazdasági termelőre hasonlító agrominimum szabályokat.

A családi gazdaságot a családi gazdaság központja szerint illetékes megyei (fővárosi) MgSzH Földművelésügyi Igazgatóság nyilvántartásába bejegyzett személy vezetheti, aki (a) a családi gazdaság vezetőjeként annak tevékenységi körében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, (b) élethivatásszerűen mg.-i ill. mg.-i és kiegészítő tevékenységet folytat, (c) mg.-i vagy erdészeti szakirányú képzettséggel rendelkezik vagy ennek hiányában igazolja, hogy legalább 3 éve folytatja a mg.-i ill. mg.-i és kiegészítő tevékenységet, és ebből árbevétele származott, (d) legalább 3 év óta a bejelentett állandó lakhelye a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van.³⁴¹

³⁴⁰ Lásd 1994. évi LV. törvény a termőföldről 3. § h) pont.

³⁴¹ Lásd: OLAJOS István – SZILÁGYI J. Ede: Agrárjogi alapfogalmak I. A családi gazdálkodó fogalma tárgyszó. Miskolc Egyetem 2005. 22. p.

Itt maga a fogalom utal a mezőgazdasági és a kiegészítő tevékenység fent kifejtett fogalmára. A szakirányú végzettség itt aranykalászos gazdátanfolyamot jelöl, de az is kiváltható azzal a gyakorlati képzettséget igazoló módszerrel, hogy a mezőgazdasági tevékenységéből minimum 3 évig árbevétele származott. Az utolsó elvárásban a jogalkotó szűkíti a szintén a Tft-ben kifejtett helyben lakó fogalmát a lakott településre.

A családi gazdálkodó fogalmán túl azonban nem határoz meg a törvény a közgazdasági üzemfogalom más összetevőit. Lényeges gondolatokat ébreszt a mezőgazdasági üzem összetevőinél *Fodor László*, aki kiemelésre érdemesnek tartja a fent felsoroltakon túl az üzem méretét, profilját, tevékenységének összetevőit, gazdaságos működését.³⁴² A felhasznált munkaerő összetételére a családi gazdaság fogalma azonban a fent kifejtett és pontosan értelmezett. Legalább a családi gazdálkodó főállású, felelős vállalkozó, a gazdálkodó család egy tagja főállású alkalmazott, míg a családi gazdaság többi tagja kiegészítő tevékenységet folytat, amihez főszabályként nem járulnak jogosítványok, de nem járul járadékfizetési kötelezettség sem.

1. 2. A családi gazdaság létrehozása és nyilvántartásba vétele

A családi gazdaság szerződéssel jön létre, amellyel a család tagjai kialakítják a fogalomnak megfelelő földterületet, ahol közösen gazdálkodnak, és minimum öt évre a családi gazdaság rendelkezésére bocsátják. Rendelkeznek arról, hogy a családtagok milyen státusban működnek közre a családi gazdaságban, és hogyan osztják el a családi gazdaságban szerzett jogokat, és a vállalt kötelezettségeket. A nyilvántartásba vétel során a megyei MgSzH Földművelésügyi Igazgatóság a következőket vizsgálja: élethivatal-szerűen végzi-e a mezőgazdasági tevékenységet, rendelkezik-e legalább szakirányú középfokú végzettséggel, ha ezzel nem rendelkezik, legalább 3 éve mezőgazdasági őstermelőként, vállalkozóként mezőgazdasággal foglalkozik, és e tevékenységéből adóköteles jövedelme származott, lakóhelye legalább 3 éve a székhelyként megadott településen van, a családtagok által rendelkezésre bocsátott földekre nézve tényleges volt a család tagjainak rendelkezési joga. E feltételek megléte esetén az MgSzH FI bejegyzi a családi gazdaságok jegyzékébe a gazdaságot, és erről értesíti az APEH-t, valamint a családi gazdaság földhasználatának nyilvántartása tekintetében az illetékes

---

³⁴² FODOR László: *Agrárjog. Fejezetek a mezőgazdasági életviszonyok sajátos szabályozása köréből*. Debrecen, 2005, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadó, 36-38. p.

földhivatal.³⁴³ A családi gazdálkodás alapfogalmai a Tft.-ben, míg nyilvántartásának szabályai a lábjegyzetben hivatkozott Csg. rendeletben szabályozottak. A két jogszabály viszont kollízióban van egymással. A családi gazdálkodó fogalma szerint a családi gazdálkodót kellene nyilvántartásba venni, míg a Csg. rendelet a családi gazdálkodás rendeli nyilvántartani. A nyilvántartás alapjául szolgáló követelmények túlnyomó része azonban a családi gazdálkodó számára ír elő követelményeket. A kérelmet egyszerre kell aláírnia a családi gazdálkodónak, és a gazdálkodó család tagjának, míg a családi gazdaság alapító szerződésében szabályozott, ki képviseli a hatóságok előtt a gazdaságot. A kettős képviselő a lehető legritkább intézmény. A családi gazdaság törlésének egyik feltétele, ha a gazdálkodó család tagjának halála esetén a család nem nyilatkozik a jogintézmény folytatásáról. Azonban nem törlési ok a családi gazdálkodó halála, és a halál bejelentésének elmulasztása. Egy üzem alapú hazai agrárpolitika kialakításakor ezen intézmény reformja nélkülözhetetlen.

---

³⁴³ 326/2001. (XII.30.) Korm. rendelet a családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásokról (továbbiakban Csg. rendelet).